

ኢ.ኦ.ቲ.ብ.ዳ

ግላሰይ ለምእመናን በሙሉ

የኢትዮጵያን ለርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነትና ታሪክ ፣ ጸዋትወ ዜግዎችንና ቅዳሴዎችን ፣ መንፈሳዊ ዘመናዊ መዝሙሮችን ፣ ትምህርቶችንና የልማት እንቅስቃሴዎችን ሁሉ እየተከታተለ በቴፕ ለየቀረለ ለቤተ ክርስቲያኑ ቋሚ ቅርስ ያስቀምጣል ። ይህንን ለሚፈልጉ ግለ ሰዎችም ሆኑ ድርጅቶች የካሴት ክር ላቀ ረቡ ያገልግሉት ሁለት ብር ብቻ በግንኙኛ ይሰጣል ።

ለዚህ ጥያቄ ቢኖርዎ ከድርጅቱ በመምጣት ወይም ስልክ በመደወል ለመረዳት ይቻላል ።

የኢትዮጵያ ለርቶዶክስ ሐዋርያዊ ድርጅት የካሴት ሐዋርያ አገልግሎት

ስልክ ቁጥ. 116616
የመል. ሣ. ቁጥ. 3137
አዲስ አበባ

ተንሣኤ

ጳ - 93170 - ስርዓት - ታሪክ - ክብር
የተን. ገጽ 40 ስ. 100 ስ. ስርዓት. ስርዓት

«ወላዲተ ለምላክ ድንግል ግርዶም ሆይ ትውልድ ሁሉ ያመለግኑኛል»

“ይህ መጽሐፍ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነትና ታሪክ ፡ ሥርዓትና ዜና ፡ ልማትና የግብረ ገብነት ጉምህርት ቤተ ግባር ግምር እንዲተረጎሙ ለሥራ እንነሣ የማለል ስለሆነ “ጉንጣኤ” ተብሎ ተሰይሟል።

አዘጋጅ

ሰይጣ ሥላሴ ዮሐንስ
ም/አዘጋጅ ሬደ አስረስ።

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ሐዋርያዊ ድርጅት የሥነ ጽሑፍ ክፍል ተዘጋጅቶ በወር አንድ ጊዜ እየታተመ የሚጠጣ።

የስልክ ቁጥር 116616
የመልእክት ሣ.ቁ. 3137
አዲስ አበባ

ማዕራፊ

ገጽ

አርእስት	
ደብዳቤዎች	4
እናትነት ከድንግልና	5
ገብረተ ሰብእና ባሕል	6
ሙታን ድምፁን ይሰማሉ	7
የክብሩ ብርሃን ታላቅነት	8
የሴቶች ዓምድ	10
በመንፈስ ለጥቁ የጉምህርት ጉንጣኤ	11
ምን እንርዳዎ ?	13
ይህን ያውቁ ኖሯል?	14
ዜና ሊቃውንት	16
ከቤተ ክርስቲያን የተረከዘ ዓምድ	17
የቤተሰብ ዓምድ	18
ቅዱስ ሩፋኤል	22

የብጹዕ ወቅዱስ አቡነ ተክለ ሃይማኖት የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ፓትርያርክና የቅዱስ ሊፕሶስ ሊቀ መንበር ጅኛ ዓመት በዓለ ሢመት በጸሎትና በታላቅ ሥነ ሥርዓት ነሐሴ ፳፫ ቀን ፲፱፻፸፫ ዓ.ም. በመንበረ ፓትርያርክ ቅድስተ ቅዱሳን ግርያም ይከበራል።

“ እርቶዶክስ ተዋሕዶ ”

“እርቶዶክስ” የግሪክ ቃል ሲሆን ትርጉሙ ርትዕት ሃይማኖት የተናኙ የእናኝ ሃይማኖት ግለት ነው። በዚህ ስያሜ የእርቶዶክስና የእርቶዶክስ ተዋሕዶ አብያተ ክርስቲያናት ይጠሩበታል።

“ ተዋሕዶ ” ይህ ቃል ተዋሕዶ አንድ ሆነ ከሚለው የግሪክ ቃል (ገሥ) የተገኘ ዘር ነው። ይህም አንዱ ባሕርይ ከሌላው ባሕርይ ጋር ተስግግ፣ ተዋሕዶ አንድ ሆነ ግለት ነው።

“እርቶዶክስ ተዋሕዶ” የሚለው ጣምራ ስያሜ ገን እርሻንታል አብያተ ክርስቲያናት ከምሥራቅ አብያተ ክርስቲያናት ተለይተው የሚጠሩበት ልዩ ትጽል ነው። ይኸውም የምሥራቅ አብያተ ክርስቲያናት “እርቶዶክስ” ብቻ ተብለው ሲጠሩ የእርሻንታል አብያተ ክርስቲያናት ገን “እርቶዶክስ ተዋሕዶ” ተብለው ይጠራሉ።

እነርሱም ሀ- የኮፕት ለ- የሶርያ (ያዕቆባዊት) ሐ- የአርመን ሙ- የኢትዮጵያ ሠ- የሕንድ (ግላባር) አብያተ ክርስቲያናት ናቸው። ይህም ልዩነት የመጣው በፋኛ ጉባኤ በጉባኤ ኬሌቶዶን እ.ኤ.አ. በፋይ ፡፡፡ በአብያተ ክርስቲያናት መካከል በተፈጠረው አለመግባባት የምሥራቅ አብያተ ክርስቲያናት ከርስቶስ እንደ አካል ሁለት ባሕርይ ነው ሲሉ የእርሻንታል አብያተ ክርስቲያናት ግን አካላዊ ቃል ሥጋን በተዋሕዶ ጊዜ ባሕርያ መላኩት የሥጋ፣ ባሕርያ ሥጋም የመላኩት ገንዘብ ሆኖ አል ስለሆነም ክርስቶስ በተዋሕዶ አንድ አካል አንድ ባሕርይ ነው እንጅ ሁለት ባሕርይ አይደለም በግለት ስለተለየ ነው።

ተዳግጧል ቃል ባሕርያን ተዳግጧል፤ ምልዓቱን ርቀቱን ሕያውነቱን ሳይተው በግገ። ግርያም ነፍስን ሥጋን ተዋሕዶ የሥጋን ባሕርይ ገንዘብ አደረገ ወልደ አብ አካላዊ ቃል በተዋሕዶ ሥጋ ወልደ ግርያም (የግርያም ልጅ) ተባለ። ደጋራዊ ሥጋም ባሕርያን ሠ.ጋራዊነቱን፣ ውስንነቱን፣ ግዙፍነቱንና መጥነቱን ሳይተው በተዋሕዶ ሁለት ተዳግጧል ለምሳክ ሆነ ለምሳክ፣ ወልደ ለምሳክ ተባለ ባሕርያ መላኩት ገንዘብ አደረገ። ትድመ ዓለም የነበረ የእግዚአብሔር ቃል በሕርያዎ የደጋራዊ ሥጋ ባሕርያ በግብር መንፈስ ቅዱስ በግገ። ድንግል ተዋሕዶ፣ አንድ አካል አንድ ባሕርይ ሆነ። መላኩት በተዋሕዶ የሥጋን ባሕርይ ገንዘብ አድርጎ ፍጹም ሰው ሆነ ሥጋም በተዋሕዶ የመላኩትን ባሕርይ ገንዘብ አድርጎ ፍጹም ለምሳክ ሆነ በተዋሕዶ ከበረ የመላኩትን የሥጋን ተዋሕዶ ሊቃውንት በሚከተሉት ምሳሌዎች ያስረዳሉ።

1- የብረትና የአባት ተዋሕዶ፡ ብረቱን በእሳት መካከል ጥለው በወጥና ሲያናፉት ብረቱ እሳቱን ይመስላል። በመደባ ሲመቱት በእሳት ተዋሕዶነት ብረቱ ተቀጥቶ ማድ ተጨናልቆ ለተፈለገው ሥራ ይውላል። ይህንን ቅዱስ ቄርሱስ በሚከተለው ሁኔታ ገልጦታል፡፡ “በእግዚአብሔር ቃል በረቂቅ ባሕርይ የሆነውን ተዋሕዶ እንኳ፣ ብረት ከእሳት በተዋሕዶ ጊዜ፣ ከእሳት በመዋሕድ የእሳትን ባሕርይ ገንዘብ እንዲያደርግ፣ ብረት በመደባ በተመታ ጊዜ ከእሳት ጋር በአንድነት እንደሚመታ፣ ግን ከመደባው የተነሣ የእሳት ባሕርይ በምንም እንዳይገዳ ሰው የሆነ ለምሳክ ቃል በመላኩ ሕግም ሳይኖርበት በሥጋ እንደ ታመመ እንዲህ እናስተውል” (ሃይማኖት አበው ም 12፡12)

2- የዐይንና የብርሃን ተዋሕዶ ብርሃን ከዓይን ጋር በመዋሕድ በወልጣ ተሸፍኖ፣ ተውሞና ተሰወር የነበረውን ልዩ ልዩ ዕቃ ለግየት ያስችላል። የመላኩትና የትስብሊት ተዋሕዶ በዚህና በመሳሰሉት ምሳሌዎች ይገለጻል። ለጥ እንጂ ምሳሌው፣ ምሳሌ ዘየሐፊ መሆኑን ግስተዋል ይገባል። በዚህ ለምሳሌ ምሥጢር (ትምህርት) ትክክለኛና በቂ ምሳሌ ሊገኝ አይችልምና።

ታዲያ የእርቶዶክስ ተዋሕዶ አብያተ ክርስቲያናት እምነትና ትምህርት ይህ ሁኔታ ላለ፣ ለሎች አብያተ ክርስቲያናት ያውጣ። ትምህርት እንደ ተከተለ በመገመት የሥጋ ባሕርይ ጠናቆ የመላኩት ባሕርይ ብቻ እንዳለ ያምናሉ ሲሉ “ጥናፈስት” ይሏቸዋል። “ጥና” በግሪክ ነጠላ ግለት ሲሆን (ጥናፈስት) በነጠላ ባሕርይ የሚያምኑ ግለት ነው።

አባባሉ ገን ልክ አይደለም። የእርሻንታል አብያተ ክርስቲያናት ክርስቶስ አንድ አካል አንድ ባሕርይ ነው ብለው ያምናሉ። ስለሆነም መላኩት ባሕርያን ተዳግጧል፤ ስፋቱን፣ ርቀቱን፣ ጋያልነቱንና

እናትነት...

1978 ፅ ፻፳፭

በምሥራቅ በኩል አዲስ ቤት ተቆልቶ (ተዘግታ) ቀይ ጉልግል ተቆልቶ ላይካ ፍት በዝግ በር ገብቶ በገዝ በር ሲወጣ አይቷል ። የተቋረጠች አዳራሽ የእመቤታችን ሳይከፍት ገብቶ ሳይከፍት የወጣው የክርስቶስ ቀልፍ የማገተመ ድንግልና ምሳሌ መሆኑን መምህራን ያስረዳሉ ባለ ራላዩ ያየውና የሰማው የሚከተለው ነው ። “ወደ መቅደስም ወደ ሚመለከተው በስተውጭ ወዳለው ወደ መቅደሱ በር አመጣኝ ተዘግቶም ነበር። እግዚአብሔርም ይህ በር ተዘግቶ ይኖራል እንጂ አይከፈትም ። ሰውም አይገባበትም የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር ገብቶበታልና ተዘግቶ ይኖራል” ሕዝ 44፣ 1-3 ።

ይህንና የመሳሰለውን ትምህርት ተቀብለን የቀደመንም አባቶች እንዳስተማሩን ቅድስት ድንግል ግርያም የለም ላክ እናት እንደሆነች በእናትነትዋም ላይ በድንግልና ጸንታ እንደኖረች እና ምናለን እናሳምናለንም ። አምላክን በድንግልና የወለደች ቅድስት ግርያም በንጽሕና በድንግልና ያይጠች በነፍሱና በሥጋ በነቢብና በገቢር በርእሱና በሥጋ በነቢብና በገቢር በርእሱ ፍለ፣ በነፍሱ በሥጋ ድንግል ናት፣ በንጽሕና በድንግልና ለመኖር የነበራት ጽኑ ሕሊና የአምላክ እናት ለመሆንና በድንግልናም ጸንታ እንደተኖር አበቃት ። በዚህም “መትሕተ ፈጣሪ መልዕክተ ፍጡራን ከፈጣሪ በታች ከፍጡራን በላይ” ሆኖ ስለ ሰው ልጆች ደገን ነት የምትግልጽ የክርስቲያናት መኪያና የደገንነት ምልክት ሆነች ። እግዚአብሔር ወልድ ከድንግል ግርያም ነፍሱና ሥጋን ተቀላቆሎ ሰው ሆነ ስለእኔም በደል በመስቀል ተሰቅሎ ስለእኔ ሞተ በእርሱ ሞት የእኔ ጋራወት ተገኘ ብሎ የሚያምን ሁሉ ቅድስት ግር

ያም ክርስቶስን ከመጽናዕቱ በፊት በጸናሰ ችውም ጊዜ ከጸናሰችውም በኋላ ከመውለድዋ በፊት በወለደችውም ጊዜ ከወለደችውም በኋላ ድንግል እንደሆነች ግመን ይገባዋል ። አምላክ በተወሰነበት ግንጭን ፍጡር ሲወሰንበት አይገባምና ስለዚህም ነው የእግዚአብሔር ቃል “ይህ በር ተዘግቶ ይኖራል እንጂ አይከፈትም ሰውም አይገባበትም የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር ገብቶበታልና ተዘግቶ ይኖራል” በማለት ከጽንሰም በፊት በጽንሰም ጊዜ ከጽንሰም በኋላ ፣ ከልደት በፊት በልደትም ጊዜ ከልደትም በኋላ ግንተመ ድንግልና ለእንዳልተለወጠና እንደሚባለው ያስረዳው ።

ስለዚህ ድንግል ግርያም ለሌሎች ጠባይ በማይሰማ ሁኔታ አምላክን በድንግልና ጸንሳ በድንግልና የወለደች ከእናትነትም ጋር ድንግልናን አስተባብራ የያዘች ለማናዊት ድንግል ናት ። ራ.ዩ. አስረስ

ከቤተክርስቲያን....

1978 ፅ ፻፳፭

ም የከፋንና የአሉባቦርን አህጉረ ሰብከት እየተዘዋወሩ ጉብኝተው መንፈሳዊ ምክርና መመሪያ ሰጥተዋል ።

14ኛ ከየካቲት 12-20 1973 ዓ.ም የወለጋን ሀገረ ሰብከትና በአሰሳ አውራጃ በሰፈራ ጣቢያ የሚገኙትንም ምላሳ መናገስ ጉብኝተዋል ። በዚህም ወቅት በየሰፈራ ጣቢያው የተሠሩትንና በመሠረት ላይ ያሉትን አብያተ ክርስቲያናት ጉብኝተዋል ። ምላሳ መናገስንም አጽናጥተዋል ።

መጋቢት 15ኛ መጋቢት 26 ቀን 1973 ዓ.ም. ሰብከተ ወንጌል የሚሰፋፋበትን መንገድ የሚያጠና አገድ ከፍተኛ ጉባኤ በጠቅላይ ቤተ ክህነት የሰብከተ ወንጌል አዳራሽ ተጽጿመው ። ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ነብሳህ ሃይማኖት ጉባኤውን በጸሎት ከፍተዋል ። ቅዱስነታቸውም ጉባኤውን በጸሎት በከፈቱበትና መመሪያ በ

ሰጡበት ወቅት ፣ የቤተ ክርስቲያን መመሪያዋ ወንጌል ተቀዳሚ ተግባርዋም ሰብከተ ወንጌል መሆኑን ለጉባኤው አስረድተዋል ።

ሚያዝያ

16ኛ ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ተክለ ሃይማኖት ሚያዝያ 18 ቀን 1973 ዓ.ም. የተከበረውን የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስን ትንሣኤ በዓል ምክንያት በማድረግ ለመላው የኢትዮጵያ ሕዝብ ክርስቲያን ቡራኬና ቃለ ምዕዳን በራዲዮና በቱሌቪዥን አስተላልፈዋል ።

ግንቦት

17ኛ ቅዱስነታቸው ከግንቦት 3-10 ቀን 1973 ዓ.ም. በጉጃም ሀገረ ሰብከት ሰሜናዊ ክፍልና በደብረ ግርቆስ እካባቢ የሚገኙትን ታላላቅ አድባራትና ገዳማት መንፈሳውያን ትምህርት ቤቶችንና ድርጅቶችን ጉብኝተዋል ።

ሰኔ

18ኛ ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ተክለ ሃይማኖት የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ፓትርያርክ ሰኔ 2 ቀን 1973 ዓ.ም. ለእርዳታ ግብተባበሪያና ግጭታዊ ኮሚሽን የአንድ መቶ ሁለት ሺህ ብር ርዳታ አስረከበዋል ይኸው የርዳታ ገንዘብ የተገኘው ከዓለም አብያተ ክርስቲያናት ጠቅላይ ምክር ቤት የድንገተኛ አደጋ መርጃ ክፍል ሲሆን ገንዘቡን ከብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ተክለ ሃይማኖት እጅ የተረከቡት ጓድ ተስፋዬ ብርሃኑ የርዳታ ግብተባበሪያና ግጭታዊ ኮሚሽን ምክትል ኮሚሽነር ናቸው ።

ሐምሌ

19ኛ ሐምሌ 12 ቀን 1973 ዓ.ም. ቅዱስነታቸው 3 ኤሊስ ቆላላትን ሾመዋል ። በዚህ ዕለት ቅዱስነታቸው ለ 17 ኤሊስ ቆላላት የሊቀ ጳጳስና ግዕዝ ግ ሰጥተዋል ።